

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Кафедра	Графіки, ТiМ, РЕТМ, живопису, монументального живопису	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	обов'язкова
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Семестри	4

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦВА

Семестр 4 (осінь 2026)

Викладач	Штан Геннадій Валерійович, PhD (канд. іст. наук)
E-mail	shtaing.gennady@ksada.org
Заняття:	Згідно розкладу
Консультації	Згідно розкладу
Адреса	к. 207, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	050 278-72-99

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ІУКМ); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. За бажанням можна запропонувати листування у Messenger, Viber тощо.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення: курси «Філософія», «Історія образотворчого мистецтва»

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальний посібник:

В. Тарасов. Історія світової культури / Навчальний посібник для студентів художніх спеціальностей [А. Корнєв, В. Тарасов]. Х.: ХДАДМ, 2020. 188 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Посилання на матеріали згідно конкретних тем надаватимуться в ході лекційних занять.

НЕОБХІДНЕОБЛАДНАННЯ

Зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Курс призначений для поширення світоглядного інструментарію культурології, інтеграції міждисциплінарних знань (які належать одночасно до сфери мистецтвознавства, культурології, філософії культури), набуття вмінь використовувати здобуті знання у науково-дослідницькій роботі. Має забезпечити набуття визначених освітньою програмою компетентностей.

Мета курсу: вивчення основних етапів, процесів, і подій історії української культури з найдавніших часів до сьогодення у контексті основних світових тенденцій. Предмет навчальної дисципліни – закономірності виникнення та розвиток української культури на різних етапах вітчизняної історії.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: здатність наукового аналізу сфери професійної діяльності з використанням теоретичних підходів та методів аналізу мистецтва.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. Дисципліна забезпечує наступні загальні та спеціальні компетентності. Загальні (СК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням

інформаційно-комунікаційних технологій.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти як джерела творчого натхнення для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спрямованість та академічна специфіка дисципліни визначається формально-логічною структурою побудови навчального плану та характером запропонованих для формування компетентностей.

Дисципліна вивчається упродовж 2-го курсу (3 та 4 семестри), має 5 кредитів ECTS, 150 навчальних години, в тому числі 32 годин – аудиторних лекцій, 28 годин практичних

занять, та 90 годин — самостійної роботи. Загалом дисципліна містить 3 модулі, що складаються із 8 змістовних складових (тем).

4 СЕМЕСТР / Українська культура і мистецтв із початку XIX століття до сьогодення

Модуль 1: Культура і мистецтво в українських землях у XIX ст.

Тема 1. Загальні тенденції та особливості розвитку української культури та мистецтва у XIX ст. Українське національне відродження.

Тема 2. Розвиток освіти та науки. Українська література та публіцистика.

Тема 3. Розвиток архітектури, образотворчого, музичного та театрального мистецтва.

Модуль 2: Культура та мистецтво в українських землях у першій половині XX ст

Тема 4. Культура та мистецтво в українських землях на початку XX століття (1900 – 1921 рр.).

Тема 5. Культура та мистецтво в українських землях у 1922 – першій половині 1950-х рр. «Розстріляне Відродження».

Тема 6. Культура та мистецтво в українських землях в 1922 – першій половині 1950-х рр. Розвиток архітектури, образотворчого, музичного та театрального мистецтва.

Модуль 3: Культура та мистецтво України другої половини XX – початку XXI ст.

Тема 7. Культура та мистецтво України в другій половині 1950-х – 1991 рр.

Тема 8. Культура та мистецтво незалежної України.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Контент дисципліни пропонується студентам через лекційну комунікацію. Форма викладу діалогічна, відкрито-комунікаційна, припускає розв'язання поточних дисциплінарних питань, підтем та практичних завдань. Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на розширення вмінь та навичок на ґрунті здобутих під час аудиторної роботи знань. Основним змістом самостійної роботи є: пошук додаткової інформації, її аналіз та інтерпретація, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання заліку необхідно скласти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок виконання завдань аудиторної частини курсу та самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені письмові контрольні питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять як викладачеві так і студентам бажано вимкнути гучномовці мобільних телефонів. Аудиторна робота регламентується викладачем в залежності від теми, типу лекційного спілкування та тривалості окремих складових.

Висловлення власної дослідницької позиції, її аргументація та обґрунтування є необхідними компонентами навчального процесу.

У випадках відраджень, хвороби (інших форс-мажорних обставин) викладач має перенести заняття на вільний день за домовленістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Неприпустимим є пропуски занять без поважних причин. Запізнення на заняття не вітаються. У випадку пропуску заняття (занять) студент має самостійно виконати програму теми або іншого змістовного компоненту. В разі необхідності студент може звертатися за консультаціями до викладача. Звітом за пропущенні заняття є результати поточного контролю, крім випадків, коли студентом не набрана необхідна (мінімальна) кількість балів. У цьому випадку програмою дисципліни передбачена можливість виконання додаткових навчальних завдань (як письмових, так і усних).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не є прийнятними. Якщо під час рубіжного контролю помічено не доброчесне використання інформації, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
			4 семестр			
			Модуль 1			
Згідно розкладу	1	лекція	Загальні тенденції та особливості розвитку української культури та мистецтва у XIX ст. Українське національне відродження.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу	2	лекція	Розвиток освіти та науки. Українська література та публіцистика.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу	3	лекція	Розвиток архітектури, образотворчого, музичного та театрального мистецтва.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	

			Модуль 2			
Згідно розкладу	1	лекція	Культура та мистецтво в українських землях на почтку ХХ століття (1900 – 1921 рр.).	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу	2	лекція	Культура та мистецтво в українських землях у 1922 – першій половині 1950-х рр. «Розстріляне Відродження».	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу	3	лекція	Культура та мистецтво в українських землях в 1922 – першій половині 1950-х рр. Розвиток архітектури, образотворчого, музичного та театрального мистецтва.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
			Модуль 3			
Згідно розкладу	1	лекція	Культура та мистецтво України в другій половині 1950-х – 1991 рр.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу	2	лекція	Культура та мистецтво незалежної України.	2	виконання тестових та творчих завдань; усні доповіді	
Згідно розкладу		залік				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–15
3	Поточний контроль	0–15
4	Поточний контроль	0–15
5	Поточний контроль	0–15
6	Поточний контроль	0–15
7	Поточний контроль	0–15
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна література:

1. Богуцький Ю., Андрущенко В., Безвершук Ж., Новохатько Л. Українська культура в європейському контексті. Київ: Знання, 2007. 679 с.
2. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 1: Історія культури давнього населення України / під ред. В. А. Смолія. Київ: Наук. думка, 2000. 1136 с.
3. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 2: Українська культура XIII – першої половини XVII століття / під ред. В. А. Смолія. - К. : Наук. думка, 2001. 848 с.
4. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 3: Українська культура другої половини XVII - XVIII століть / під ред. В. А. Смолія. Київ: Наук. думка, 2003. 1246 с.
5. Історія Української культури: у п'яти томах. Т. 4: Українська культура другої половини XIX століття. Кн. 2. Київ: Наук. думка, 2005. 1293 с.
6. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 4. кн. 1: Українська культура першої половини XIX століття / гол. ред. Г.А. Скрипник. Київ: Наук. думка, 2008. 1008 с.
7. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5, кн. 1: Українська культура XX - початку XXI століть / гол. ред. Б.Є. Патон. Київ: Наук. думка, 2011. 863 с.
8. Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5, кн. 2: Українська культура XX - початку XXI століть / голов. ред. Б.Є. Патон. Київ: Наук. думка, 2011. 1032 с.
9. Культура і побут населення України: навч. посіб. / за ред. В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх. Київ: Либідь, 1993. 288 с.
10. Основи художньої культури: Теорія та історія української художньої культури: навч. посіб. Ч. 2 / за ред. В. О. Лозового, Л. В. Анучиної. Харків: Основа, 1999. 442 с.
11. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навч. посіб. / О. Рудницька, Л. Кондрацька, В. Смікал та ін. Київ: ЕксОб, 2000. 207 с.
12. Шейко, В.М., Тишевська, Л.Г. Історія української художньої культури: підручник. Харків: ХДАК, 1999. 258 с.
13. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2006. 584 с.